

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.3.54>

МЕТОДИКА ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ДО РЕВІЗІЙ ТА АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Копитько В.Ю.,
*аспірантка кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз ННЕКІ,
Національна академія внутрішніх справ
ORCID: 0009-0002-4275-1390
e-mail: vkopytko@ukr.net*

Атаманчук В.,
*кандидат юридичних наук, доцент
Національна академія внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-1464-7871
e-mail: atamanchykvlad@ukr.net*

Копитько В.Ю., Атаманчук В. Методика залучення спеціаліста до ревізій та аудиторських перевірок у кримінальному провадженні.

Вказується, сучасні кримінальні розслідування потребують глибоких експертних знань, які виходять далеко за рамки стандартної правової підготовки слідчих та прокурорів. Зростання складності фінансово-економічних правопорушень, зокрема заплутаних механізмів розтрати державних коштів, нецільового фінансування та корупційних діянь, зумовлює критичну необхідність залучення фахівців із спеціалізованими компетенціями. Внаслідок цього функція спеціаліста трансформується від другорядної до ключової в сучасному кримінальному судочинстві, адже еволюція злочинності безпосередньо диктує використання високоспеціалізованих методів розслідування.

У статті досліджується процесуальний статус ревізії як засобу отримання доказів у кримінальному провадженні. Особлива увага приділяється ролі аудиторів та спеціалістів органів державного фінансового контролю як носіїв спеціальних знань, необхідних для виявлення фактів фальсифікації, знищення документів та інших форм приховування економічних злочинів. Аналізується правова природа ревізії, дискусійність її процесуального статусу, а також нормативна неврегульованість повноважень слідчих і прокурорів.

Окрема увага приділена питанням взаємодії між органами досудового розслідування та Державною аудиторською службою України, процедурі залучення спеціалістів до проведення перевірок, а також нормативним підставам для проведення позапланових ревізій. Через аналіз конкретного кейсу розкрито практичне значення ревізій та перевірок у кримінальному процесі. Аналізується необхідність офіційного нормативного закріплення ревізії як процесуальної дії або заходу забезпечення кримінального провадження, а також про важливість системного залучення фахівців із фінансово-економічних питань до кримінального процесу задля ефективного та неупередженого розслідування.

Відзначається, аудит є дієвим інструментом виявлення способів приховування злочинів за статтею 191 Кримінального кодексу України, зокрема фальсифікації документів та приховування відомостей про фінансово-господарську діяльність. Аудитор як представник органу державного фінансового контролю виконує важливу функцію спеціаліста у кримінальному провадженні, виявляючи під час планових та позапланових перевірок підроблену документацію, службові зловживання та інші дії з ознаками кримінальних правопорушень. Володіючи спеціальними знаннями у сфері фінансів, бухгалтерії, товарознавства та навичками документального аналізу, такий фахівець здатен належно фіксувати виявлені порушення та надавати кваліфіковані висновки для потреб розслідування.

Ключові слова: ревізія, аудиторська перевірка, спеціаліст, спеціальні знання, експерт.

Kopytko V.Yu., Atamanchuk V. Methodology of involving a specialist in audits and checks in criminal proceedings.

It is indicated that modern criminal investigations require deep expert knowledge that goes far beyond the standard legal training of investigators and prosecutors. The increasing complexity of financial and economic offenses, in particular the intricate mechanisms of embezzlement of public funds, improper financing and corruption, makes it critical to involve specialists with specialized competencies. As a result, the function of a specialist is transformed from secondary to key in modern criminal justice, as the evolution of crime directly dictates the use of highly specialized investigative methods.

The article examines the procedural status of audits as a means of obtaining evidence in criminal proceedings. Particular attention is given to the role of auditors and specialists from the State Financial Control Authorities as holders of specialized knowledge necessary to uncover document falsification, destruction, and other methods of concealing economic crimes. The legal nature of audits, the ongoing debate regarding their procedural classification, and the lack of clear regulation of the investigative and prosecutorial powers in this context are analyzed.

Special focus is placed on the interaction between investigative bodies and the State Audit Service of Ukraine, the procedure for involving specialists in inspections, and the legal grounds for conducting unscheduled audits. Through the analysis of a specific case, the practical importance of audits and inspections in criminal proceedings is demonstrated. The article highlights the need for the formal recognition of audits as a procedural action or a measure to ensure criminal proceedings, as well as the importance of systematically engaging financial and economic experts in the criminal justice process to ensure effective and impartial investigations.

It is noted that the audit is an effective tool for identifying methods of concealing crimes under Article 191 of the Criminal Code of Ukraine, in particular, falsification of documents and concealment of information on financial and economic activities. The auditor, as a representative of the state financial control body, performs an important function of a specialist in criminal proceedings, detecting forged documentation, abuse of office and other actions with signs of criminal offenses during scheduled and unscheduled inspections. Possessing special knowledge in the field of finance, accounting, commodity science and documentary analysis skills, such a specialist is able to properly record the identified violations and provide qualified conclusions for the needs of the investigation.

Key words: audit, financial inspection, specialist, special knowledge, expert.

Постановка проблеми. Сучасне кримінальне провадження вимагає глибоких спеціальних знань, що виходять за межі традиційної юридичної кваліфікації слідчих та прокурорів. Зростаюча складність фінансових та економічних злочинів, включаючи комплексні схеми розкрадань, нецільового використання коштів та службових зловживань, створює пряму потребу у залученні осіб, які володіють спеціальними знаннями та навичками. Це перетворює роль спеціаліста з допоміжної на незамінну у сучасних кримінальних розслідуваннях, оскільки еволюція видів злочинів безпосередньо вимагає застосування спеціалізованих інструментів.

Залучення спеціалістів є невід'ємною частиною ефективного розслідування та судового розгляду, забезпечуючи належне виявлення, фіксацію та оцінку доказів. Спеціальні знання є ключовими для пошуку, виявлення, фіксації, вилучення, збереження та оцінки доказової інформації, а також для точного визначення виду та розміру завданої шкоди. Ревізії та аудиторські перевірки, зокрема, є основними інструментами для встановлення фактів фінансових правопорушень.

Мета дослідження є аналіз правової природи та статусу спеціаліста у кримінальному провадженні, а саме його залучення до ревізій та аудиторських перевірок у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх досліджень. Ця проблематика активно розробляється вітчизняними вченими, а саме дослідження І.В. Гори [1] є однією з фундаментальних праць, що розглядає загальні проблеми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Хоча стаття не фокусується виключно на ревізіях та аудиторських перевірках, вона закладає теоретичну основу для розуміння ролі спеціаліста, його прав та обов'язків, а також процесуальних особливостей залучення таких осіб до кримінального провадження. Топчій В.В. [8] приділяє увагу практичним аспектам взаємодії між слідчими органами та фахівцями фінансового контролю. Особлива увага приділяється процесуальним проблемам, які виникають під час проведення ревізій у рамках кримінального судочинства. Це дослідження є цінним для вироблення ефективних механізмів

співпраці та подолання можливих перешкод у залученні спеціалістів до таких перевірок. Хахуцяк О.Ю. [10] акцентує увагу на доказовому значенні та місці актів ревізій та перевірок у кримінальному провадженні. Це дослідження є критично важливим, оскільки саме результати роботи спеціалістів (відображені в актах) є підставою для подальших процесуальних дій.

Виклад основного матеріалу. У кримінальних справах, особливо пов'язаних зі злочинами проти власності, у сфері економіки та службової діяльності, у судовому процесі можуть виникати питання щодо учасників кримінального провадження та обставин, що розглядаються судом, вирішення яких вимагає участі неупереджених та незацікавлених у результаті справи осіб, що мають спеціальні економічні та бухгалтерські знання, осіб з відповідною кваліфікацією та досвідом. Участь таких експертів, які, як і слідчі, прокурори чи судді, володіють необхідними спеціальними знаннями, має тривалу історію практичного використання у кримінальному процесі багатьох європейських країн та була і залишається предметом вивчення вчених у галузі кримінології та кримінального процесу [1].

Австрійський криміналіст, професор Празького університету Ганс Грос (1847–1915) наголошував на важливості залучення експертів – «обізнаних осіб», які мають фахові знання для встановлення об'єктивної правди під час процесуальних дій. Питання наукового визначення терміну «спеціальні знання» на сьогодні залишається предметом дискусій, зокрема, через різне розуміння цього поняття. Наприклад, В.М. Галкін вважає їх здобутими внаслідок спеціального навчання або професійного досвіду. З.М. Соколовський вказує, що спеціальні знання – це «сукупність відомостей, здобутих в результаті професійної спеціальної підготовки, що дає їхньому власнику можливість вирішувати питання у певній сфері». І.В. Постика визначає спеціальні знання «як зібрання пізнань у конкретній галузі науки, техніки чи мистецтва на сучасному рівні їхнього розвитку, що використовуються з метою доказування, яке здійснюється відповідно до закону», а на думку В.В. Коваленка істотним недоліком цього визначення є вказівка на застосування спеціальних знань лише з метою доведення, адже, як відомо, спеціальні знання можуть використовуватись і для пізнання певних фактів та явищ [3].

Досліджуючи способи залучення специфічних економічних знань у кримінальному процесі, можна виокремити такі: судово-економічна експертиза, що базується на положеннях статей 69 та 101 Кримінального процесуального кодексу України; залучення фахівця-економіста (бухгалтера) до процесуальних дій на стадіях досудового розслідування та судового розгляду, регламентовано статтями 71 та 360 Кримінального процесуального кодексу України; висновки ревізій фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю, а також акти перевірок платників податків, що передбачено статтями 93 та 99 Кримінального процесуального кодексу України.

Залучення фахівця у кримінальному провадженні відбувається, коли є об'єктивна необхідність у використанні специфічних знань та вмінь з питань, що вимагають відповідної кваліфікації. Це може бути з метою надання порад, роз'яснень, довідок чи для безпосередньої технічної підтримки, наприклад, фотографування, створення схем, відбір зразків для проведення експертизи. Особливо важливим є залучення спеціалістів у випадках, коли базової юридичної освіти слідчого не вистачає для роботи з нестандартними слідами злочинної діяльності або складними об'єктами, наприклад, у сфері економічних злочинів [2].

У статті 71 КПК України чітко окреслено, що таке спеціаліст у кримінальному провадженні. Це фахівець, який має необхідні спеціальні знання та вміє застосовувати технічні чи інші засоби. Він може консультувати під час досудового розслідування та судового розгляду з питань, що потребують таких знань та навичок. Сторони кримінального провадження, відповідно до процедури, визначеної КПК України, можуть залучати спеціаліста. Наприклад, щоб отримати консультацію з питань, що потребують відповідних знань, під час планування, проведення та оформлення результатів процесуальних (слідчих) дій [5]. Суд, вивчаючи докази, має право використовувати усні консультації або письмові роз'яснення спеціаліста, отримані на основі його спеціальних знань. Спеціалісту можуть задавати питання щодо суті його усних консультацій чи письмових роз'яснень (ст. 360 КПК України).

Рішення про залучення експерта лежить у площині слідчого, а не є його прямим зобов'язанням. Він базує свій вибір на власному баченні обсягу та складності майбутньої роботи. Хоча така свобода дій дає гнучкість, вона може породжувати різнобій у практиці. Деякі слідчі можуть нехтувати спеціалістами або залучати їх недостатньо, наприклад, через брак інформації чи обмежені ресурси. Це, у свою чергу, може негативно впливати на якість розслідування. Якщо остаточне

рішення щодо залучення експерта повністю на совісті слідчого, то якість фінансових розслідувань може сильно відрізнятись [6]. Все залежить від досвіду, обізнаності та робочого навантаження конкретного слідчого. Це сигналізує про потенційну системну ваду: ефективне використання спеціалістів не є системним імперативом чи практикою, яка послідовно заохочується.

Окрему роль у кримінальних провадженнях щодо економічних злочинів відіграє призначення та реалізація ревізій та перевірок. Ці заходи дають змогу всебічно вивчити та проаналізувати роботу конкретної установи, підприємства або організації. Мета – встановити відповідність дій службових осіб нормам та вимогам закону [7]. Отримані в результаті висновки здатні підтвердити або спростувати факти можливих порушень. Відповідно до пункту 4 частини 2 статті 99 КПК України, ці висновки можуть бути використані як докази у справі.

Ревізія (інспектування) передбачає документальне та фактичне дослідження певного обсягу або окремих аспектів фінансово-господарської діяльності підзвітної організації. Її мета – виявити факти недотримання законодавства, визначити винних посадових осіб та матеріально відповідальних осіб, що призвели до цих порушень. Результати ревізії фіксуються в акті. Державний фінансовий контроль здійснює Центральний орган виконавчої влади, на який Кабінет Міністрів України покладає відповідальність за реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю [8].

Оскільки порядок отримання акта ревізії та перевірки не визначено у Кримінально-процесуальному кодексі України (чи то захід забезпечення кримінального провадження, чи то слідча дія), важливо зазначити, що серед експертів існують різні точки зору щодо процесуального статусу ревізії та перевірки, що проводиться під час досудового розслідування, серед яких виділяються такі: Проведення ревізії не є процесуальною дією, оскільки ревізор, виконуючи свої службові функції, підпорядковується не слідчому, а керівнику організації, який ініціює проведення перевірки та керує роботою ревізора [9].

Ревізія – це процесуальна операція. Деякі вчені, включаючи Л.Г. Шапіро, вказували, що здійснення ревізії в рамках кримінального провадження представляє собою окрему форму застосування спеціальних знань, що при призначенні слідчим або прокурором втрачає адміністративну природу та трансформується з інструменту фінансового контролю в дію кримінального процесу [10]. Проведення ревізії – це комбінована процесуальна та адміністративна дія. Ревізія має ознаки адміністративно-правового характеру, а в контексті кримінального судочинства слугує методом отримання доказів, що полягає в перевірці слідчим або прокурором, з допомогою ревізора, фінансово-господарської діяльності підприємства, установи чи організації, що здійснюється з дотриманням кримінально-процесуальної форми [11].

Ревізія є однією з форм слідчих дій, оскільки здійснюється виключно на підставі рішення слідчого, і при цьому ревізор виконує роль спеціаліста, який діє не самостійно, а у межах повноважень, визначених органом досудового розслідування. На мою думку, ревізія в межах кримінального провадження має розглядатися як процесуальна дія, яка ініціюється слідчим або прокурором і проводиться за ухвалою слідчого судді. Суть цієї дії полягає в залученні відповідних посадових осіб, що мають повноваження на проведення контрольних, інспекційних чи перевірочних заходів, з метою з'ясування обставин, що становлять інтерес для досудового розслідування [12].

Такий підхід свідчить про необхідність офіційного визнання ревізій і перевірок як процесуальних інструментів, що мають бути або віднесені до засобів забезпечення кримінального провадження, або прямо включені до переліку слідчих (розшукових) дій. У зв'язку з цим виникає потреба у чіткому нормативному регулюванні правового статусу ревізії в межах кримінального процесу [13].

Варто наголосити, що однією з ключових невирішених проблем сьогодні залишається відсутність у Кримінальному процесуальному кодексі України чітко визначених норм, які б регламентували повноваження органів досудового розслідування, прокуратури та суду щодо призначення ревізій і перевірок у межах досудового розслідування. У попередній редакції КПК слідчому та прокурору надавалися такі повноваження, які могли реалізовуватись у порядку, визначеному законом. Однак після скасування пункту 4 частини 2 статті 40 та пункту 6 частини 2 статті 36 КПК України, відповідно до змін, внесених Законом України «Про прокуратуру» № 1697-VII від 14 жовтня 2014 року, що набрав чинності 15 липня 2015 року, ці можливості були фактично виключені.

Унаслідок цього сторона обвинувачення наразі стикається з додатковими труднощами у виконанні вимог статті 2 КПК України щодо забезпечення повного, об'єктивного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень.

З іншого боку, для виконання покладених на них завдань кримінальної справи, а також спираючись на аналогію процесуального законодавства України, слідчі та прокурори діяли в рамках цієї ситуації, виходячи з наступного. Відповідно до частини 1 статті 1 Кримінально-процесуального кодексу України, перенесення кримінального провадження на територію України регулює виключення кримінального провадження в Україні, що, відповідно до частини 1 пункту 2 статті 1 Кримінально-процесуального кодексу України, відповідає положенням Конституції України, міжнародних договорів, угод про обов'язковість зобов'язань України, цього Кодексу та інших законів України. Водночас, частина 2 статті 93 Кримінально-процесуального кодексу України визначає, що сторона обвинувачення забезпечує збирання доказів, зокрема шляхом перевірки висновків органів державного аудиту та отримання актів перевірок.

Позапланова виїзна ревізія – це контрольний захід, який не включено до заздалегідь затвердженого плану роботи органів державного фінансового контролю, але вона проводиться за наявності окремих підстав, що виникають у процесі діяльності. Зокрема, така ревізія може бути призначена у разі надходження офіційних звернень або доручень, у яких міститься інформація про можливі порушення законодавства з боку підконтрольних установ. Якщо дотримання відповідних норм закону належить до компетенції органів державного фінансового контролю, то така перевірка може бути здійснена на підставі постанови суду, винесеної в межах кримінального провадження [15].

Здійснення ревізій, як тих, що проводяться за графіком, так і непередбачених, належить до компетенції спеціально уповноважених на це суб'єктів Державної аудиторської служби України та інших контролюючих органів. Суб'єкти контролю володіють необхідними знаннями у фінансовій, економічній, господарській сферах, а також в інших галузях, що використовуються під час проведення ревізій та перевірок. Зокрема, ревізор – це посадова особа, якій доручено виконання ревізії з метою здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю конкретної установи, організації або підприємства [16].

Взаємодія між органами ДАСУ та правоохоронними структурами визначається спільним наказом Головного контрольно-ревізійного управління (яке тепер є ДАСУ), МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України. Загальні положення цього наказу спрямовані на організацію ефективної співпраці між ДАСУ та правоохоронцями стосовно опрацювання їхніх запитів, призначення, організації та здійснення ревізій за ними, передачі правоохоронним органам ревізійних матеріалів з ініціативи ДАСУ, зворотного інформування про результати розгляду переданих матеріалів, надання спеціалістів від ДАСУ, а також інші аспекти. Наприклад, спеціалісти ДАСУ за запитами правоохоронних органів мають можливість долучатися до перевірок, що проводяться в підконтрольних організаціях та на інших об'єктах контролю, виступаючи як спеціалісти.

Норми законодавства України, зокрема положення Кримінального процесуального кодексу, створюють правове підґрунтя для звернення правоохоронних органів до Державної аудиторської служби з метою залучення експертів до участі в досудовому розслідуванні. Статус, права та обов'язки посадової особи, яка залучається як експерт для участі в слідчих діях, чітко визначені положеннями КПК України. Згідно з пунктом 3.1 Спільного наказу між органами контролю та правоохоронними структурами, спеціаліст, що бере участь у розслідуванні, застосовує свої професійні знання у межах наданих повноважень. Він може консультувати слідчого, надавати відповіді на запитання, а також фіксувати виявлені порушення, що стосуються використання і збереження фінансових ресурсів, основних засобів та іншого майна. Крім того, фахівець перевіряє обґрунтованість формування потреб у бюджетному фінансуванні та зобов'язань, оцінює достовірність бухгалтерського обліку й фінансової звітності, визначає розмір завданих збитків та встановлює, які посадові особи своїми діями або бездіяльністю спричинили ці порушення та матеріальну шкоду.

Таким чином, ревізор, який залучається як спеціаліст, повинен мати відповідні знання у сфері товарознавства. Виходячи з аналізу чинного законодавства, законодавець визначає спеціаліста як особу, що володіє спеціальними знаннями та вміннями, у тому числі щодо використання технічних чи інших засобів, і здатна надавати фахові роз'яснення під час досудового розслідування або судового розгляду у справах, які потребують такого рівня експертизи.

Підтвердженням цього є висновки М.І. Хавронюка, який, досліджуючи схеми розкрадань у бюджетній сфері, зауважує, що працівники органів Державної аудиторської служби можуть за ініціативою правоохоронців брати участь у перевітках, що проводяться в установах, підконтрольних органам досудового розслідування. У таких випадках вони виступають саме як спеціалісти, тобто на них поширюються права й обов'язки, передбачені статтею 71 Кримінального процесуального кодексу України.

Таким чином, можна дійти висновку, що посадова особа органу державного фінансового контролю, яка на підставі чинного законодавства здійснює позапланову виїзну перевірку діяльності підприємства, установи чи організації і в ході цієї перевірки виявляє факти фальсифікації документів, зловживань службовим становищем або інших дій, що мають ознаки кримінального правопорушення, фактично виконує роль експерта у контексті кримінального процесуального законодавства [17].

Підготовка до ревізії включає складання спеціалістами контрольного органу програми ревізії у двох примірниках. Ця програма узгоджується в письмовій формі з відповідним правоохоронним органом та містить основну інформацію: назву об'єкта перевірки, тему, часові межі та конкретні питання, які будуть перевірятися згідно з повноваженнями органу державного фінансового контролю.

Таким чином, формується тісна співпраця між спеціалістом — тобто особою, яка здійснює перевірку, — та слідчим, який, визначаючи перелік питань для ревізії, фактично залучає експертні знання фахівця для отримання доказів у межах кримінального провадження.

Окрім ревізора, до процесу ревізії можуть долучатися інші фахівці. Специфіка залучення додаткових спеціалістів у рамках ревізій у провадженнях за ст. 191 КК України безпосередньо визначається об'єктом злочинного посягання та способами його вчинення. Ці аспекти відіграють ключову роль у прийнятті слідчим рішення щодо визначення експертів, яких варто рекомендувати для включення до ревізійної групи та використання їх спеціальних знань під час контрольних заходів [18].

Відповідно до пункту 6 Положення про Державну аудиторську службу України, для реалізації певних функцій цей орган має право у встановленому порядку залучати науковців та експертів, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, державних фондів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, після отримання згоди їх керівників, до проведення певних робіт, зокрема, до проведення контрольних вимірювань будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт, до проведення контролю сировини та матеріалів у виробництві, до проведення контрольного аналізу сировини, до проведення контролю матеріалів та готової продукції. А також інших перевірок [19].

Наприклад, у місті Вінниця здійснювалося досудове розслідування у кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України. Службові особи підприємства ТОВ_1, використовуючи своє посадове становище у корисливих цілях, шляхом несанкціонованого втручання в роботу приладів обліку, протягом 2016 року незаконно використали для власних потреб приблизно 65 959 м³ води з комунальних джерел, завдавши збитків на суму 671 198,78 гривень. Виробнича потужність підприємства на той час складала близько 120 тисяч банок рибних консервів на добу [14,15].

У відповідь на запит слідчого комунальне підприємство «Вінницяоблводоканал» надало офіційну інформацію щодо обсягів спожитої ТОВ_1 питної води за 2016 рік — вони склали лише 21 041 м³. Цей обсяг був значно меншим за показники, які встановлені державними стандартами для виробництва консервів відповідного виду. Зважаючи на виявлену невідповідність, слідчий подав до суду клопотання про проведення позапланової перевірки щодо дотримання підприємством вимог природоохоронного законодавства у сфері використання природних ресурсів.

Слідчий суддя задовольнив це клопотання та доручив проведення перевірки фахівцям Державної екологічної інспекції у Вінницькій області. У відповідь на судове доручення інспекція здійснила перевірку і склала акт, у якому було відображено стан дотримання підприємством норм екологічного законодавства, зокрема щодо охорони водних та земельних ресурсів, атмосферного повітря, поводження з відходами й небезпечними речовинами. Перевірку проводив головний спеціаліст відділу екологічного контролю водних ресурсів та атмосферного повітря, який одночасно є державним інспектором з охорони навколишнього природного середовища.

У результаті перевірки було встановлено, що на території підприємства наявна водозабірною свердловина глибиною 80 метрів із потужністю 3 м³/год, а також трубчастий колодязь глибиною 18,5 метра з дебітом 0,25 м³/год. При цьому, на момент перевірки використовувався лише колодязь, у той час як свердловина не експлуатувалася. На трубчастому колодязі відсутній прилад обліку води, а сам облік водозабору на підприємстві не вівся – відповідні журнали були відсутні.

Акт перевірки, складений спеціалістом інспекції, став важливим доказом для подальших допитів, призначення судових експертиз та інших слідчих дій у межах цього провадження. Відповідно до встановленого порядку взаємодії між органами державного фінансового контролю (ДАСУ) та правоохоронними органами, перед початком проведення ревізії на кожного залученого працівника органу контролю та спеціаліста оформлюється направлення за формою, затвердженою Міністерством фінансів. Перед початком перевірки ці посадові особи зобов'язані під розпис видати керівнику або заступнику керівника об'єкта контролю екземпляр направлення разом із копією рішення суду.

Висновки. Аудит є дієвим інструментом для виявлення різних способів приховування злочинів, передбачених статтею 191 Кримінального кодексу України. Зокрема, йдеться про виявлення фактів фальсифікації або знищення документів, що містять інформацію, а також про приховування відомостей щодо фінансово-господарської діяльності підприємств, установ чи організацій.

Аудитор, як представник органу державного фінансового контролю, який відповідно до законодавства здійснює планові перевірки або бере участь у позапланових виїзних ревізіях, виконує важливу функцію в межах кримінального провадження. У ході перевірок він може виявити підроблену документацію, факти службових зловживань або інші дії, що мають ознаки кримінального правопорушення, та належним чином фіксує ці факти. У цьому контексті аудитор виконує роль спеціаліста у кримінально-процесуальному сенсі.

Такий фахівець володіє спеціальними знаннями у сфері фінансів, бухгалтерського обліку, товарознавства, а також у галузі фінансової та бюджетної звітності. Крім того, аудитор має навички, необхідні для проведення документального аналізу, що може включати елементи судово-медичного дослідження документації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гора І.В. Проблеми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ України*. 2013. № 1. С. 209–214.
2. Бондаренко О.О. Процесуальний статус обізнаних осіб та їх правовідносини з дізнавачем і слідчим у кримінальному судочинстві України: *дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.09*; Національний ун-т внутр. справ. Х., 2004. 260 с
3. Камлик М.І. Судова бухгалтерія: підручник. К.: Атіка, 2000. 336 с.)
4. Романюк Б.В. Сучасні теоретичні та правові проблеми використання спеціальних знань у досудовому слідстві: *авто-реф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09*; Національна акад. внутр. справ. К., 2002. 20 с.
5. Коваленко В.В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: *монографія*. Луганськ: ЛДУВС, 2007. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/kriminalist/38-ponyattya-spetsialnikh-znan-osnovniformi-ta-sub-ekti-jikh-vikoristannya-zastosuvannya-u-sudochinstvi.html>.
6. Гончаренко В.Г., Курдюков В.В., Легких К.В. Спеціальні знання: генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. Вип. 9. С. 22–32.
7. Бишевець О.В. Використання спеціальних знань у доказуванні в кримінальних провадженнях. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 2. С. 187–193.
8. Топчий В.В. Процесуальні проблеми взаємодії слідчих підрозділів національної поліції та органів фінансового контролю під час проведення ревізій у кримінальному судочинстві. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві: матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 48–51.

9. Фещук В.В., Буличева Н.А. Акт ревізії як джерело доказів у кримінальному провадженні. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві: матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 119–122.
10. Хахуцяк О.Ю. Місце актів ревізій та перевірок у кримінальному провадженні. *Юридична наука*. 2015. № 5. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?.
11. Чернявський С.С., Цуцкірідзе М.С. Актуальні проблеми призначення судово-економічних експертиз та документальних ревізій у кримінальному провадженні. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві : матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 123–126.
12. Дондик Г. П. Напрями вдосконалення використання спеціальних бухгалтерських знань при розслідуванні злочинів у сфері економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 5. Т. 2. С. 100–103.
13. Ткаченко Н.М. Використання спеціальних знань відповідно до нового Кримінального процесуального кодексу України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-13>.
14. Ухвала Апеляційного суду Вінницької області від 25 травня 2017 року Справа № 127/9504/17. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66753927>.
15. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 15 травня 2017 року справа № 127/9504/17. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66509382>.
16. Кикоть О.Г. Проблемні питання взаємодії підрозділів державної аудиторської служби України з правоохоронними органами та шляхи їх вирішення. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві: матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 47–55.
17. Сизоненко А.С., Брисковська О.М. Актуальні проблеми призначення та проведення позапланових ревізій за зверненням органів досудового розслідування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 135–145.
18. Тихонова О.В. Необхідність використання можливостей фінансового контролю в кримінальному провадженні. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві: матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 113–115.
19. Шевчишен А.В. Особливості використання можливостей Державної аудиторської служби України під час досудового розслідування. *Актуальні питання використання можливостей позапланових документальних ревізій та інших перевірок у кримінальному судочинстві : матеріали міжвідом. наук.-практ. семінару (Київ, 30 черв. 2016 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 130–134.